

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการวิจัยที่ผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

ตอนที่ 2 เป็นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ จากภาคสนาม และ

ตอนที่ 3 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพจากภาคสนาม (Field Work Research) โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และผู้ทรงคุณวุฒิด้านอิสลามศึกษา

3.1 การวิจัยเอกสาร

เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยเก็บข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิ (Primary Sources) ซึ่งประกอบด้วยตำราอาคาบulumอัลลิมีน ของอิบนุสะหุณนและตำราอะอ์ลีมูลมุตะอ์ลลิมีเตาะรีกอตตะอ์ลลุมของอัลซันนูญีย์และเอกสารทุติยภูมิ (Secondary Sources) ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ที่เน้นการวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวคิดทางการศึกษาของท่านมุหัมมัด บิน สะหุณน และบูรฮานุดดีน อัลซันนูญีย์

3.1.1 การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยเชิงเอกสาร(Documentary Research) จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ และทุติยภูมิ ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) ประกอบด้วยดังนี้

1) อัลกุรอาน

2) หนังสืออรรถาธิบายอัลกุรอาน

3) ตำราอัลหะดีษ โดยเฉพาะตำราอัลหะดีษทั้งหกเล่ม (كتب الستة)

4) ตำรา อาคาบ อัลมุอัลลิมีน(آداب المعلمين)ของท่านมุหัมมัด บิน สะหุณนและ

ตำรา ตะอ์ลีมี อัลมุตะอ์ลลิมี เตาะรีกอต ตะอ์ลลุม(طريق التعلم) ของ

ท่านบูรฮานุดดีน อัลซันนูญีย์

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) เป็นเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับ มุหัมมัด บิน สะหุหนุ และบูรฮานุดดีน อัลฮัรณูญีย์ และแนวคิดทางการศึกษาของท่านทั้งสอง

3.1.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือการนำข้อมูลที่ได้จากเอกสารข้างต้นมา วิเคราะห์แนวคิดทางการศึกษาของมุหัมมัด บิน สะหุหนุและบูรฮานุดดีนอัลฮัรณูญีย์ตามหลักการ วิเคราะห์หาข้อสรุปเชิงอุปนัย (Analytical Induction) หรือภาษาอาหรับเรียกว่า (الطريقة الإستقرائية) จากข้อย่อยๆ มาสรุปเป็นแนวคิดทางการศึกษา เสริมด้วยหลักนิรนัย (Deduction) หรือ (الطريقة الإستنباطية) โดยเสริมด้วยอายะห์อัลกุรอานและอัลหะดีษของท่านนบี ﷺ ประกอบการอธิบาย

3.1.3 การสังเคราะห์

การสังเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงเอกสารครั้งนี้คือ การนำความคิดด้านการศึกษา ที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมของ อิบनुสะหุหนุ และอัลฮัรณูญีย์ อันเป็นหน่วยย่อย มาประกอบเข้า ด้วยกันจนเป็นเนื้อเดียวกัน เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง สำหรับการพิจารณาว่า ความคิดด้านการศึกษาที่ ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมของอิบนุสะหุหนุ และอัลฮัรณูญีย์ มีลักษณะเป็นแนวคิดทางการศึกษาและ เพื่อนำเสนอความคิดที่สังเคราะห์อย่างเป็นระบบ

3.1.4 การตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากเอกสารและตำรา ผู้วิจัยใช้หลักการพิสูจน์หะดามา ตรวจสอบข้อมูลโดยเฉพาะหะดีษของท่านนบี ﷺ ซึ่งจะใช้ สามรูปแบบของการตัดריךญ์ ประกอบด้วย การใช้ตำรา ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต

1. การพิสูจน์หะดีษโดยใช้ตำรา ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการตัดריךญ์หะดีษโดยใช้คำแรก ของตัวบทหะดีษ โดยผู้วิจัยได้เลือกใช้ตำราที่เหมาะสมในการตัดריךญ์โดยวิธีนี้ ดังนี้

1) ตำราอัลญามิอ อัสเศาะฆิรฟีอะหาดีษอัลบะซิริอันนะซีร์ ของอิหม่าม อัลสะยูตี (الجامع الصغير في أحاديث البشير النذير)

2) สารบัญญัตาราคูหะตุลอะซรอฟ ของอัลมิชชีบีมะอูรีฟาติลอะตรอฟ (تحفة الأشراف بمعرفة الأطراف) เล่มที่ 15.16 , ของญะมาลุดดีน อบิล หัจญัจญ์ยูสุฟบินอับดุลเราะฮ์มาน อัลมิชชีบี ที่วิเคราะห์โดย อับดุลสอมัด ชัรฟุดดีน ฟิมพ์โดยดาร์ลุลกุตุบ อิลมี ยะห์

2. การพิสูจน์หะดีษโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งผู้วิจัยเลือกใช้โปรแกรม มักตะบะฮฺ อัซฮามิละฮฺ (مكتبة الشاملة)¹ ในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลหะดีษของท่านบี ﷺ ที่ได้จากเอกสารและตำรา

3. การตัด κρίญ์หะดีษโดยอาศัย อินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกเว็บไซต์ในการตัด κρίญ์ คือ <https://library.islamweb.net/hadith/hadithsrch.php> ส่วนเหตุผลที่เลือกเว็บไซต์นี้ ก็คือ เป็นเว็บไซต์ที่ได้รวบรวมหนังสือเป็นจำนวนมาก ง่ายต่อการค้นหา และได้บ่งบอกถึงประวัติผู้รายงานแต่ละคนที่ได้รายงานหะดีษนั้นตั้งแต่ผู้บันทึกจนถึงเศาะหาบะฮฺของท่านบี ﷺ

การตรวจสอบข้อมูลภาคสนาม

การตรวจสอบข้อมูลภาคสนามผู้วิจัยใช้หลักการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation)) ได้แก่

1. การตรวจสอบสามเส้า

ด้านข้อมูล โดยพิจารณาแหล่งเวลา แหล่งสถานที่และแหล่งบุคคลที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ ถ้าข้อมูลต่างสถานที่จะเหมือนกันหรือไม่ และถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่

2. การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย โดยการเปลี่ยนตัวผู้สัมภาษณ์

3. การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีสังเกตควบคู่ไปกับการสัมภาษณ์

3.1.5 แหล่งเก็บข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเอกสารจากแหล่งข้อมูลดังต่อไปนี้

1. สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี
2. หอสมุดวิทยาลัยอิสลามมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี
3. สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยฟาฏอนี
4. หอสมุดประชาชนนราธิวาส
5. หอสมุดมหาวิทยาลัยมาลายาประเทศมาเลเซีย (UM)

¹ โปรแกรมมักตะบะฮฺ อัซฮามิละฮฺ เป็น โปรแกรมที่จัดทำขึ้น โดย ดร.นาฟิอู โดยอาศัยโปรแกรม visual basic ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อรวบรวมตำราในสาขาวิชาต่างๆ

- 6. หอสมุดมหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติประเทศมาเลเซีย (UIA)
- 8. เว็บไซต์ต่างๆ

3.2 การวิจัยเชิงปริมาณ

เป็นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ จากภาคสนาม โดยใช้แบบสอบถามกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นครูสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามขนาดใหญ่ในจังหวัดปัตตานี เขต เพื่อมุ่งศึกษาระดับความคาดหวังต่อการประยุกต์ใช้แนวคิดทางการศึกษาของมุหัมมัด บิน สะหูนและบูรฮานุดดีน อัลซรรญีย์ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

3.2.1 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูอิสลามศึกษา ในโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ ในระบบ ประเภทสอนศาสนาควบคู่วิชาสามัญ สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี จำนวนโรงเรียนทั้งหมด 21 โรงเรียน มีประชากรทั้งหมด 906 คน

3.2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี รวมทั้งสิ้น 278 คน

3.2.1.3 วิธีการสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มกลุ่มตัวอย่างมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 เลือกประเภทโรงเรียนขนาดใหญ่ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีซึ่งมีดังนี้

ตารางที่ 1 รายชื่อโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ตามจำนวนแต่ละอำเภอ

อำเภอ	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน	จำนวนครูสอน อิสลามศึกษา
เมืองปัตตานี	จงรักสัตย์วิทยา	2921	30
	ศาสนูปถัมภ์	1888	24
	เตรียมศึกษาวิทยา	1368	68
	บำรุงอิสลาม	2140	61
หนองจิก			
	ศาสน์สามัคคี	1302	47
	แสงประทีปวิทยา	1175	21
	บกกงพิทยา	1232	38
ยะหริ่ง	มูลนิธิหุมชนอิสลามศึกษา	1510	20
ปะนาเระ	ส่งเสริมศาสน์	2310	52
	สมบูรณศาสน์อิสลาม	1032	63
ยะรัง	วัฒนธรรมอิสลาม	1637	72
มายอ	อัลอิสลามียะห์วิทยามูลนิธิ	2047	83
	ยุวอิสลามวิทยามูลนิธิ	1119	27
โคกโพธิ์	รัศมีสถาปนา	1490	47
	มูลนิธิอาชีวะสถาน	2455	17
สายบุรี	พีระยานาวินคลองหินวิทยา	1301	13
	ศาสนศึกษา	1462	15
โคกโพธิ์	ดรุณศาสน์วิทยา	4075	72
	สายบุรีอิสลามวิทยา	3387	89

ทุ่งยางแดง			
	อิสลามประชาสงเคราะห์	1454	28
	ภักดีวิทยา	1042	19
รวมทั้งหมด	รวมทั้งหมด	รวม	รวม
9 อำเภอ	21 โรงเรียน	38347	906

ขั้นที่ 2 คำนวณกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมโดยใช้สูตร ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973:727.728) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย

n แทน ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N แทน ขนาดของประชากร

e แทน ความคาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ (0.5)

แทนค่า

$$n = \frac{906}{1 + 906(0.5)^2}$$

$$n = 278$$

ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้กลุ่มตัวอย่าง 278 คน

ขั้นที่ 3 เลือกกึ่งหนึ่งของจำนวนอำเภอที่มีโรงเรียนขนาดใหญ่ทั้งหมดโดยการจับฉลาก ปรากฏว่าได้โรงเรียนดังนี้

ตารางที่ 2 รายชื่ออำเภอและ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ตามที่ได้จับฉลาก

อำเภอ	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน	จำนวนครูสอน อิสลามศึกษา
เมืองปัตตานี	จงรักสัตย์วิทยา	2921	30
	ศาสนูปถัมภ์	1888	24
	เตรียมศึกษาวิทยา	1368	68

	บำรุงอิสลาม	2140	61
ยะหริ่ง			
	ส่งเสริมศาสนา	2310	52
ปะนาเระ			
	สมบูรณศาสนาอิสลาม	1032	63
	วัฒนธรรมอิสลาม	1637	72
สายบุรี			
	ศาสนศึกษา	1462	15
	ดรุณศาสนวิทยา	4075	72
	สายบุรีอิสลามวิทยา	3387	89
ทุ่งยางแดง			
	อิสลามประชาสงเคราะห์	1454	28
	ภักดีวิทยา	1042	19
รวมทั้งหมด	รวมทั้งหมด	รวม	รวม
5 อำเภอ	12 โรงเรียน		

ขั้นที่ 4 กำหนดกลุ่มตัวอย่างของแต่ละขนาดของโรงเรียน โดยวิธีเทียบสัดส่วนประชากรแต่ละขนาดโรงเรียนกับขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ตารางที่ 3 จำนวนอำเภอ โรงเรียน ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

อำเภอ	โรงเรียน	จำนวนครู	กลุ่มตัวอย่าง
เมือง	จงรักสัตย์วิทยา	30	14
	ศาสนูปถัมภ์	24	11
	เตรียมศึกษาวิทยา	68	32
	บำรุงอิสลาม	61	29
ปะนาเระ	สมบูรณศาสนาอิสลาม	63	30
	วัฒนธรรมอิสลาม	72	34
ยะหริ่ง	ส่งเสริมศาสนา	52	24
สายบุรี	ศาสนศึกษา	15	7

	ครุศาสน์วิทยา	72	34
	สาขบุรีอิสลามวิทยา	89	42
ทุ่งยางแดง	อิสลามประชาสงเคราะห์	28	13
	ภักดีวิทยา	19	9
			278

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.2 .1 แบบของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในตอนที่สองนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ดังรายละเอียดต่อไปนี้
แบบสอบถามมีทั้งหมด 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบ Check.list

ตอนที่ 2 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับระดับการประยุกต์ใช้แนวคิดทางการศึกษาของ มุหัมมัด บิน สะหูนุนและบุฮานูดดินอัลซันญูญีย์ใน 5 องค์ประกอบ คือ

1. เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา
2. หลักสูตร
3. กระบวนการเรียนการสอน
4. ผู้สอน
5. ผู้เรียน

3.2.2.2 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ขั้นตอนและวิธีการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามขั้นตอนดังนี้ คือ

1. สังเคราะห์ผลการวิจัยเอกสารในตอนหนึ่ง เพื่อกำหนดประเด็นและกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีคำตอบ 5 ระดับของ ลิเคิร์ต (Likert 's Scale) โดยมีเนื้อหาในการสอบถามในประเด็นที่มุ่งสอบถามในเรื่อง

ระดับการประยุกต์ใช้แนวคิดทางการศึกษาของมูฮัมมัด บิน สะหูนุนและบุรอานุดดีน อัลซรรนุญยีใน
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

3. นำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง
สมบูรณ์และให้ข้อเสนอแนะมาแก้ไขปรับปรุง

4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณา จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบ
ตลอดจนความเหมาะสมด้านอื่นๆ เมื่อผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจแล้วเห็นสมควรที่จะปรับปรุงเพิ่มเติม จึง
นำไปแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

5. นำแบบสอบถามไปทดลอง (Try Out) กับครูอิสลามศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง
การวิจัยจำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89

6. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
ตรวจสอบความสมบูรณ์อีกครั้ง

7. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัยต่อไป

3.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามทุกฉบับเพื่อคัดเอาเฉพาะ
แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์

2) นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าสถิติด้วยเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม
สำเร็จรูป

3) กำหนดหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของ
แบบสอบถามตอนที่ 2 ในแต่ละข้อคำถามและแต่ละด้าน อีกทั้งหาค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 5 ด้าน

4) เสนอผลการให้คะแนน

4.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ
แบบสอบถามโดยใช้ค่าร้อยละเพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผล

4.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคาดหวังของครูอิสลามศึกษาต่อการประยุกต์ใช้แนวคิดทางการศึกษาของมุหัมมัด บิน สะหุณุน และ บุรฮานุดดีนอัลซันญีย์ ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามนำมาให้คะแนนตามเกณฑ์ดังนี้

- 1 หมายถึงความคาดหวังต่อการประยุกต์ใช้อยู่ในระดับ น้อยที่สุด
- 2 หมายถึงความคาดหวังต่อการประยุกต์ใช้อยู่ในระดับ น้อย
- 3 หมายถึงความคาดหวังต่อการมี การประยุกต์ใช้อยู่ในระดับ ปานกลาง
- 4 หมายถึงความคาดหวังต่อการประยุกต์ใช้อยู่ในระดับ มาก
- 5 หมายถึงความคาดหวังต่อการประยุกต์ใช้อยู่ในระดับ มากที่สุด

แบบสอบถามตอนที่ 2 นี้ให้ระดับคะแนนตามระดับความคิดเห็นในแต่ละรายการแล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเลขคณิตหรือค่า (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ตามเกณฑ์ของเบสต์ (Best W. John.1997, p 190) โดยแบ่งช่วงของค่าตัวกลางเลขคณิต 5 กลุ่มในการแปลความหมายดังนี้คือ

- 1.00 – 1.49 หมายถึง ระดับความคาดหวังต่อการประยุกต์ใช้อยู่ในระดับ น้อยที่สุด
- 1.50 – 2.49 หมายถึง ระดับความคาดหวังต่อการประยุกต์ใช้อยู่ในระดับ น้อย
- 2.50 – 3.49 หมายถึง ระดับความคาดหวังต่อการประยุกต์ใช้อยู่ในระดับ ปานกลาง
- 3.50 – 4.49 หมายถึง ระดับความคาดหวังต่อการประยุกต์ใช้อยู่ในระดับ มาก
- 4.50 – 5.00 หมายถึง ระดับความคาดหวังต่อการประยุกต์ใช้อยู่ในระดับ มากที่สุด

3.3 การวิจัยภาคสนามเชิงคุณภาพ

เป็นการวิจัยภาคสนามเชิงคุณภาพ (Field Work Research) โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indept Interview) และสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) กับผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์มาเป็นแนวคิดทางการศึกษา

3.3.1 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

1. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกจากผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 9 คน

2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ไม่ใช่เป็นคนเดียวกับกลุ่มผู้ให้การสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 8 คน ประกอบด้วย ตัวแทนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 1 คน คณะกรรมการบริหารสมาคมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้แต่ละจังหวัด จังหวัดละ 1 คน รวม 3 คน ผู้ที่มีวุฒิปริญญาเอกในสาขาที่เกี่ยวกับอิสลามหรือมีตำแหน่งทางวิชาการที่เกี่ยวกับอิสลามศึกษาจำนวน 2 คน และคณะกรรมการสมาคมเครือข่ายโรงเรียนคุณภาพอิสลามจำนวน 3 คน

3.3.2 การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยสร้างจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทางการศึกษาของท่านมุหัมมัด บิน สะหูนและบูรฮานุดดีน อัลซรรนญีย์ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบแนวคำถามเพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews)
2. แบบแนวคำถามเพื่อการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

3.3.3 การเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความร่วมมือผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Criteria) ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ เพื่อนัดวัน เวลา และสถานที่ในการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยได้อธิบายความเป็นมา วัตถุประสงค์ของการวิจัย และขออนุญาตบันทึกเทป ซึ่งมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แนวคำถาม (Interview Guide) เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ ซึ่งแนวคำถามเหล่านี้สร้างขึ้นจากผลการสังเคราะห์เอกสารพร้อมกับการกำหนดประเด็นคำถามให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 9 โรงเรียนละ 1 คน รวมเป็น 9 คน โดยจะใช้เวลาในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งประมาณ 1.30-2 ชั่วโมง

2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยจะนำผลการสังเคราะห์จากเอกสารมาเป็นแนวคำถามเพื่อกำหนดประเด็นการสนทนาของกลุ่ม และดำเนินการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิตามที่กำหนดจำนวน 9 คน โดยที่ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินรายการ (Moderator) กำกับการสนทนาของกลุ่มให้เป็นไปตามแนวทางของหัวข้อการศึกษาและสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย การสนทนากลุ่มจะใช้เวลาประมาณ 3 ชั่วโมง ตั้งแต่เวลา 9.00 .12.00 น. ณ ห้องประชุมของตึกวิทยบริการ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี เนื้อหาการสนทนานอกจากจะบันทึกเทปแล้ว จะมีผู้จดบันทึกด้วย เพื่อทำหน้าที่จดทุกคำพูดที่จะจดบันทึก ตลอดจนการจดอาทิปกริยาท่าทางของสมาชิกผู้สนทนากลุ่ม ข้อบันทึกของผู้จดบันทึกจะนำไปใช้ประกอบการถอดเทปข้อมูลด้วย

3.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา(Content Analysis) และสังเคราะห์เนื้อหา (Synthesis) แล้วนำมาตีความและสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Induction)